

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2024/1 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2024/1

Karar Tarihi : 4/4/2024

R.G.Tarih-Sayı : 14/6/2024-32576

DAVACI: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

DAVALI: Adalet ve Özgürlük Partisi

DAVANIN KONUSU: Adalet ve Özgürlük Partisinin kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebidir.

I. DAVANIN GEREKÇESİ

Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının, Adalet ve Özgürlük Partisinin ilk büyük kongresini süresinde yapmadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı gerekçesiyle kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi talebini içeren 3/1/2024 tarihli ve 2024/51047475/4 sayılı yazısının ilgili kısmı şöyledir:

“2820 Sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 14/7. maddesi uyarınca “Parti kurucuları ilk büyük kongreyi, partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorundadırlar”

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 121. maddesinin atfı nedeni ile, derneklerin sona erme halleri düzenleyen 4721 sayılı Türk Medeni Yasası’nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca “İlk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmamış ve zorunlu organların oluşturulmamış olması” kendiliğinden sona erme hallerinden biridir.

Davalı parti tüzel kişilik kazandığı 18/11/2021 tarihinden bu yana iki yılı aşkın bir süre geçtiği halde ilk büyük kongresini yapmamış ve zorunlu organlarını oluşturmamıştır.

...

Davalı Adalet ve Özgürlük Partisi’nin, 2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası’nın 14. maddesinin 7. fıkrasının son cümlesi ve 121. maddesi ile Dernekler Yasası’nın 36. maddesi yollamasıyla Türk Medeni Yasası’nın 87. maddesinin 2. bendi uyarınca, ilk büyük kongresini süresinde yapmaması ve zorunlu organlarını oluşturmaması nedeni ile kendiliğinden dağılma halinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesi iddia ve talep olunur.”

II. PARTİNİN SAVUNMASI

Anayasa Mahkemesinin savunma istemine ilişkin 13/2/2024 tarihli ve 33787353-115.02/179/716 sayılı yazısının yer aldığı tebliğ evrakı, Parti adresinde kimsenin bulunamaması nedeniyle 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu’nun 35. maddesi ile Tebligat Kanunu’nun Uygulanmasına Dair Yönetmelik’in 57. maddesi gereğince Partinin Genel Merkez adresinin kapısına 19/2/2024 tarihinde asılmış ve tebliğ evrakının bir nüshası mahalle muhtarına bırakılmıştır. Parti, süresi içinde savunma vermemiştir.

III. İNCELEME

1. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının yazısı, Raportör Ömer DURSUN tarafından hazırlanan rapor, ilgili Anayasa ve kanun hükümleri, bunların gerekçeleri ile diğer belgeler okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

2. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı, Adalet ve Özgürlük Partisinin süresi içinde ilk büyük kongresini yapmadığını ve zorunlu organlarını oluşturmadığını ileri sürerek kendiliğinden dağılma hâlinin ve buna bağlı olarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespitine karar verilmesini talep etmiştir.

3. 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 8. maddesinde belirtilen bildiri ve belgelerin İçişleri Bakanlığına verilmesiyle siyasi partilerin tüzel kişilik kazanacakları, 14. maddesinin birinci fıkrasında siyasi partinin en yüksek organının büyük kongre olduğu, yedinci fıkrasında ise parti kurucularının ilk büyük kongreyi partinin tüzel kişilik kazanmasından başlayarak iki yıl içinde toplamak zorunda oldukları belirtilmiştir.

4. Adalet ve Özgürlük Partisi, kuruluşuna dair bildiri ve eklerini 18/11/2021 tarihinde İçişleri Bakanlığına vermek suretiyle 2820 sayılı Kanun'un 8. maddesine göre tüzel kişilik kazanmıştır. Partinin Kanun'un 14. maddesi uyarınca bu tarihten itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplaması ve zorunlu organlarını oluşturması gerekmektedir.

5. Kanun'un 121. maddesinin birinci fıkrasında "*Türk Kanunu Medenîsi ile Dernekler Kanununun ve dernekler hakkında uygulanan diğer kanunların bu Kanuna aykırı olmayan hükümleri, siyasî partiler hakkında da uygulanır.*" denilmektedir. 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesinde kuruluş amacının gerçekleşmesinin imkânsız hâle gelmesi, ilk genel kurul toplantısının kanunda öngörülen sürede yapılmaması ve zorunlu organlarının oluşturulmaması, tüzük gereğince yönetim kurulunun oluşturulmasının imkânsız hâle gelmesi ve olağan genel kurul toplantısının iki defa üst üste yapılmaması durumları derneklerin kendiliğinden sona erme hâlleri arasında sayılmıştır.

6. Adalet ve Özgürlük Partisinin tüzel kişilik kazandığı 18/11/2021 tarihinden itibaren iki yıl içinde ilk büyük kongresini toplamadığı ve zorunlu organlarını oluşturmadığı anlaşıldığından 2820 sayılı Kanun'un 121. maddesinin yollamasıyla 4721 sayılı Kanun'un 87. maddesi gereğince Partinin dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğinin tespiti gerekir.

7. Öte yandan 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrasında "*Kapanan bir siyasi partinin malları, büyük kongre toplanma yeter sayısının salt çoğunluğunun oyu ile alacağı bir karar üzerine, bir diğer siyasi partiye veya başka bir parti ile birleşmek için kapanma kararı alınmışsa, birleşeceği partiye, ilgili partinin de kabul etmesi şartıyla devredilebilir. Aksi halde kapanan siyasi parti malları Hazineye geçer.*" denilmektedir. Bu itibarla tüzel kişiliği sona eren Partinin mallarının Hazineye geçmesi gerekir.

IV. HÜKÜM

A. Adalet ve Özgürlük Partisinin 22/4/1983 tarihli ve 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun 121. maddesinin yollamasıyla 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanunu'nun 87. maddesi gereğince dağılmış sayılarak hukuki varlığının sona erdiğine,

B. Partinin tüm mallarının 2820 sayılı Kanun'un 110. maddesinin birinci fıkrası uyarınca Hazineye geçmesine,

C. Gereğinin yerine getirilmesi için karar örneğinin Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine,

Esas Sayısı : 2024/1 (Değişik İşler)

Karar Sayısı : 2024/1

4/4/2024 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

Üye
Yılmaz AKÇİL